

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	25 september 2017
Agendapunt	11
Opiniërend besproken d.d.	8 mei 2017
<i>Portefeuillehouder</i>	burgemeester A.G.J. Strien
Kenmerk	17.003745 * *
Datum B&W-besluit	12 september 2017
Onderwerp Voorstel tot het kennisnemen van het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" en het instemmen met het uitwerken van scenario's.	

INLEIDING

De aanwezigheid van goed en modern onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. We willen onze inwoners een aantrekkelijke woonomgeving bieden waarin onze kinderen goed kunnen opgroeien. Daar horen kwalitatief sterke en gezonde onderwijsvoorzieningen bij. Moderne onderwijsvoorzieningen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan ons vestigingsklimaat. We willen als woongemeente aantrekkelijk blijven voor jonge gezinnen.

Door een dalend leerlingenaantal en verouderde schoolgebouwen met soms aanzienlijke leegstand staan deze voorzieningen onder druk.

Beide schoolbesturen, stichting De Mare (openbaar primair onderwijs) en mijnplein (bijzonder primair onderwijs), hebben gezamenlijk scenario's beschreven die er voor moeten zorgen dat er ook voor de lange termijn kwalitatief goede, kansrijke, toekomstbestendige en betaalbare voorzieningen voor onderwijs en kinderopvang in onze gemeente voorhanden zijn. Bij de totstandkoming van deze scenario's hebben zij nadrukkelijk de samenwerking gezocht met onze gemeente, de school voor voortgezet onderwijs De Capellenborg en kinderopvangorganisaties KOOS en De Bieënkorf (voorschoolse voorzieningen en buitenschoolse opvang).

Bij dit voorstel vindt u het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland". Dit rapport is opgesteld onder eindverantwoordelijkheid van de schoolbesturen maar vraagt ook zeker vanuit onze randvoorwaardelijke rol om gemeentelijk commitment. Het zijn namelijk de schoolbesturen die besluiten nemen over het in stand houden, samenvoegen, stichten, verplaatsen en/of onderhouden van scholen en schoolgebouwen. De gemeente neemt besluiten over de locaties voor onderwijshuisvesting, de beoordeling van aanvragen voor vervangende nieuwbouw, verzoeken om onttrekking van gebouwen aan de onderwijsbestemming en de financiering van de kapitaalslasten van onderwijsgebouwen.

Op 22 februari 2016 hebt u de rapportage "bestuursopdracht herijking beleid onderwijshuisvesting" besproken. In deze rapportage zijn de gevolgen in beeld gebracht van het overhevelen van de verantwoordelijkheid van de gemeente naar de besturen voor primair openbaar en bijzonder onderwijs voor het (buiten) onderhoud van en de aanpassing aan schoolgebouwen. Bij de bespreking van deze rapportage hebt u ook de uitgangspunten voor mogelijke oplossingen van de knelpunten met daarbij een financieel kader geformuleerd.

Deze uitgangspunten zijn:

1. De schoolbesturen in het primair onderwijs hebben de intentie om in het kader van de leefbaarheid en sociale cohesie - op basis van de huidige spreiding van het scholenbestand - per dorpskern tenminste één basisschool in stand te houden tot het moment dat de Rijksopheffingsnorm van toepassing is. In een kern met meerdere scholen wordt gestreefd naar een integrale oplossing.
2. Via een doelgerichte en efficiënte inzet van middelen zijn er (ook op lange termijn) voldoende onderwijsvoorzieningen in Olst-Wijhe, zoveel mogelijk afgestemd op het - toekomstig - aantal leerlingen van de betreffende scholen en daarmee ook op de rijksvergoeding.
3. Partijen hebben de intentie te komen tot kwalitatief goede schoolgebouwen, die niet alleen

passend zijn (in de ruime zin van het woord), maar ook veilig, sober, doelmatig, duurzaam, toekomstbestendig en - waar mogelijk - multifunctioneel. Bij het onderzoek naar oplossingsrichtingen wordt ook de huisvesting van de school voor voortgezet onderwijs De Capellenborg betrokken.

4. Gemeente en schoolbesturen zoeken oplossingsrichtingen, rekening houdend met bestaande wet- en regelgeving en de wettelijke zorgplicht van de gemeente. Daarbij ligt het initiatief bij de schoolbesturen vanuit hun primaire verantwoordelijkheid voor het in stand houden, sluiten en fusie van scholen.
5. Er worden nadere afspraken gemaakt over de termijn en spreiding van uitvoering van de plannen. Ten aanzien van het financiële kader hebt u toen besloten om de opbrengst uit vrijkomende gebouwen of delen daarvan (nadat de boekwaarde is afgelost) te investeren in duurzame oplossingen. Tevens hebt u besloten om vanaf 2018 een bedrag van € 107.000 per jaar extra te doteren aan de reserve Onderwijshuisvesting.

Wij hebben de scenario's uit het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" getoetst aan deze inhoudelijke en financiële uitgangspunten.

Kort samengevat zijn dit de scenario's die door de beide schoolbesturen in het rapport worden voorgesteld.

Wijhe en Boerhaar

De schoolbesturen denken dat het samenbrengen van de vijf scholen in Wijhe en Boerhaar in een gezamenlijke voorziening en/of campus een enorme bijdrage zou kunnen leveren aan het wegnemen van de knelpunten die zij ervaren. Daarnaast biedt nieuwe huisvesting kansen om onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen adequaat te accommoderen.

Een hechtere samenwerking met het voortgezet onderwijs is uitdrukkelijk onderdeel van dit scenario evenals een verbinding met het peuterwerk, kinderopvang en buitenschoolse opvang. De schoolbesturen zijn van mening dat voor de kernen Wijhe en Boerhaar een brede toekomstbestendige voorziening plaats zou moeten bieden aan alle kinderen voor 0 tot en met 16 jaar. Dit zou op een strategisch centrale plaats gerealiseerd moeten worden waarbij de SPOC-locatie als voor de hand liggend wordt gezien. Een dergelijke oplossing biedt tegelijkertijd ook voor De Capellenborg kansen. Ook daar zijn de gevolgen van de leerlingendaling in het primair onderwijs nu duidelijk merkbaar.

Olst, Boskamp en Den Nul

De schoolbesturen zijn van mening dat er voor de kernen Olst, Den Nul en Boskamp een brede door iedereen gedragen voorziening voor 0 tot en met 12 jaar voor onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse opvang zou moeten zijn, waar voor alle kinderen uit die kernen plaats is. Deze voorziening zou plaats moeten bieden aan alle zes scholen en ook op een strategisch centrale plaats gerealiseerd moeten worden, bij voorkeur in de nabijheid van sportvoorzieningen. De scholen hebben een duidelijke voorkeur voor een plek nabij de sporthal "de Hooiberg". Relevant is, dat de gebouwelijke situatie van de o.b.s. "Ter Stege" dusdanig is verslechterd, dat uit onderzoek is gebleken, dat de technische noodzaak van vervangende nieuwbouw aanwezig is. Die noodzaak is ook door ons bevestigd. Hiervoor heeft De Mare (openbaar primair onderwijs) in 2016 een huisvestigingsaanvraag ingediend. In onderling overleg is besloten deze niet verder in behandeling te nemen, maar deze te betrekken bij dit project.

Ook voor dit cluster geldt dat een intensievere samenwerking met het voortgezet onderwijs nader onderzocht gaat worden.

Voor wat betreft de scenario's van de clusters van de kernen Olst/Boskamp/Den Nul en Wijhe/Boerhaar wordt gesproken van gezamenlijke huisvesting op een centrale locatie. Dat betekent niet, zo staat in het rapport, dat er dan nog maar één school of één schoolgebouw is; de uitwerking kan resulteren in één, twee of meerdere scholen in een gezamenlijk schoolgebouw of bij elkaar geplaatste gebouwen. Alle scholen vinden dat er zowel in Olst als in Wijhe plaats moet zijn voor verschillende onderwijsconcepten, ouders moeten wat te kiezen hebben. Of de huidige denominaties zullen blijven bestaan, daar kunnen en willen de scholen op dit moment nog geen uitspraken over doen. De uitwerking maakt deel van het nog uit te voeren schoolbestuurlijk vervolgonderzoek en vervolgens is het aan ouders en medezeggenschapsraden om zich uit te spreken over de voorgenomen besluiten van de besturen.

Overige kernen Olst-Wijhe (Wesepe en Welsum)

- *O.b.s. Dijkzicht in Welsum*

De school denkt het leegstandsprobleem op te kunnen lossen door het onderwijs te huisvesten in het dorps huis en het schoolgebouw daarna terug te geven aan de gemeente. Gezamenlijk gebruik van deze voorziening kan ervoor zorgen dat de exploitatie van de school sluitend wordt en de kosten voor leegstand niet meer op de exploitatie van stichting De Mare rusten. Een lichte groei van de basispopulatie door uitbreiding van de woningvoorraad en een verbreding van het aanbod met peuterwerk, dagopvang en buitenschoolse opvang plus actieve werving binnen het verzorgingsgebied moeten de voorziening de komende jaren ruim boven de opheffingsnorm van 23 leerlingen brengen. Realisatie van deze plannen hangt (financieel) af van het vinden van een herbestemming voor de vrijkomende locatie. Daarnaast moet uiteraard de haalbaarheid van de integratie van de onderwijsvoorziening in het dorps huis nader onderzocht worden.

- *A. Bosschool in Wesepe*

Voor de korte termijn worden nog geen grote knelpunten in de huisvesting van de school in Wesepe ervaren. Voor de langere termijn worden deze wel verwacht en ziet de school nadrukkelijk kansen ontstaan door onderwijs, opvang, verenigingsactiviteiten, bibliotheek en ontmoeting in deze kern te combineren. De school wil daarom aanhaken bij ons voornemen om in de volgende raadsperiode de haalbaarheid van een concentratie van voorzieningen in Wesepe te onderzoeken ("Voorzieningshart Wesepe").

BEOOGD RESULTAAT

De beschreven scenario's moeten zorgen dat er voor de korte, middellange en lange termijn kwalitatief goede, kansrijke, toekomstbestendige en betaalbare voorzieningen voor onderwijs en opvang voorhanden zijn in Salland. De schoolbesturen gaan nu onderzoek doen naar de gevolgen van deze scenario's en parallel daaraan onderzoeken wij als gemeente de gevolgen voor ons.

KADER

1. Rapportage bestuursopdracht herijking beleid onderwijshuisvesting en uitgangspunten voor het Integraal Huisvestingsplan 2016-2019 (raadsbesluit 22 februari 2016);
2. De Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Olst-Wijhe 2015;

ARGUMENTEN

Op zowel de exploitatie (totaal -/- € 245.769 in 2015) als het groot onderhoud voor de komende 12 jaar (totaal -/- 238.451 per jaar) kampen de schoolbesturen met grote tekorten. Deze tekorten worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door leegstand (deze neemt toe tot ongeveer 25% van de totale bruto vloeroppervlakte van alle basisscholen) als gevolg van een forse leerlingendaling (30%) en het feit dat het om verouderde schoolgebouwen gaat. Daarmee gaat te veel onderwijsgeld "in de stenen zitten" en niet in de kwaliteit van onderwijs. Om een vergelijking te trekken; met de geschetste tekorten op de exploitatie en het onderhoud van de gebouwen kunnen jaarlijks tenminste vijf leerkrachten bekostigd worden.

Dat we efficiënter en toekomstbestendiger ons primair onderwijs moeten huisvesten, is nauwelijks meer een onderwerp van discussie. Het voorstel van de schoolbesturen om naar twee centrale locaties te gaan in de clusters Olst/Boskamp/Den Nul en Wijhe/Boerhaar heeft echter grote gevolgen en daarmee ook grote impact voor betreffende kernen.

Als we de voorgestelde scenario's toetsen aan de uitgangspunten die u in februari 2016 hebt geformuleerd, constateren we dat, voor zover we dat nu kunnen inschatten (sommige thema's vragen nog meer verdieping), de scenario's voldoen aan de uitgangspunten 2 tot en met 5. Duidelijk is dat in deze scenario's niet meer in iedere kern tenminste één basisschool in stand wordt gehouden (het eerste uitgangspunt).

Wij kunnen ons niettemin voorstellen dat de schoolbesturen tot deze clustering gekomen zijn, omdat:

- De afstand tussen de scholen in de kernen Wijhe en Boerhaar gering is. Zo woonde in april 2015 het merendeel (ruim 75%) van de leerlingen van de school op de Boerhaar niet in de kern Boerhaar (bijna 55% van de leerlingen komt uit het dorp Wijhe en ruim 20% uit het buitengebied). Wanneer je het onderwijs in Wijhe op een andere manier gaat organiseren, zal dit ongetwijfeld ook gevolgen hebben voor het onderwijs op de Boerhaar en andersom.

- Bovenstaande ook van toepassing voor Olst en Boskamp is. Daar is de afstand tussen de kernen gering en lopen voedingsgebieden in elkaar over, waarbij wel gemeld moet worden dat St. Aloysius, weliswaar een kleine school, een echte dorpsschool is. De meeste leerlingen van deze school wonen ook in de kern Boskamp.
- Het centraliseren van onderwijs en opvang onderwijsinhoudelijke kansen biedt. Kleine, op zichzelf staande scholen hebben te weinig omvang om andere voorzieningen (denk aan kinderopvang, buitenschoolse opvang of sport- en cultuurvoorzieningen) in of nabij hun schoolgebouw te huisvesten. Bij centralisatie is dit veel sneller mogelijk.
- De verbinding met het voortgezet onderwijs (het stimuleren van een doorgaande lijn en het behoud van een school voor voortgezet onderwijs in onze gemeente) met name in het scenario Wijhe/Boerhaar grote kansen biedt.
- De werkdruk op de kleine scholen hoog is en het behoud van de kwaliteit op de kleine scholen kwetsbaarder is. Samenvoegen van scholen vermindert deze kwetsbaarheid.
- Centralisatie het gemakkelijker maakt om fluctuerende leerlingenaantallen tussen scholen in de toekomst op te vangen.

Concreet betekenen de voorgestelde scenario's van de schoolbesturen verplaatsing van de scholen in de kernen Boerhaar, Boskamp en Den Nul en het sluiten van gebouwen. Samenvoeging van de school in Den Nul met een andere school lijkt, ongeacht het scenario van de schoolbesturen, onomkeerbaar. De leerlingenaantallen dalen sterk en de leerlingenprognoses laten zien dat het leerlingenaantal op korte termijn al onder de Rijksopheffingsnorm van 23 leerlingen komt. Dat betekent dat de bekostiging vanuit het Rijk vervalft. Behoud van deze school is op grond daarvan eigenlijk niet meer mogelijk.

Voor Boerhaar en Boskamp ligt dit anders. De school op de Boerhaar kent een gezonde basis. Het is de grootste school in onze gemeente en de leerlingenprognoses laten zelfs een lichte stijging van het leerlingenaantal zien. Het schoolgebouw is weliswaar oud, waardoor ook voor de kosten van groot onderhoud een licht tekort wordt voorzien. De exploitatie van het gebouw laat daarentegen geen financiële tekorten zien. Er is geen sprake van leegstand en deze wordt ook op de lange termijn niet verwacht. Op grond daarvan is er nog niet een directe reden om tot sluiting van dit schoolgebouw over te gaan. Wij realiseren ons wel dat een groot deel van de leerlingen op deze school niet in de kern Boerhaar woont. Eerder in dit voorstel zijn wij ingegaan op de voordelen van een nieuw, modern schoolgebouw of cluster van gebouwen in de nabijheid van het voortgezet onderwijs, kinderopvang, buitenschoolse opvang en sport- en cultuurvoorzieningen. De schoolbesturen veronderstellen dat ouders, zeker wanneer zij in Wijhe woonachtig zijn, in de toekomst vanwege deze voordelen andere keuzes gaan maken. Dat kan van grote invloed zijn op het leerlingenaantal op de school in de kern Boerhaar. Om die reden kiezen zij voor een centrale locatie waar ook de school op de Boerhaar in meegaat. In de vervolgfase wordt deze veronderstelling samen met ouders onderzocht. Bij de definitieve besluitvorming kan dan op dat moment een beslissing genomen worden welk scenario voor de cluster Wijhe/Boerhaar passend is.

De situatie van de scholen in de kern Boskamp is weer anders. St. Aloysius is een school die haar leerlingen vooral betreft uit de kern Boskamp of het buitengebied rondom Boskamp en voor de lange termijn wordt een vrij stabiel leerlingenaantal verwacht. Wel is er sprake van leegstand en het gebouw is gedateerd waardoor er sprake is van financiële tekorten op zowel het groot onderhoud als de exploitatie. Het leerlingenaantal op De Klimboom daalt en daarnaast woont het merendeel van de leerlingen van De Klimboom in Olst. Ook daar is sprake van leegstand die op termijn nog groter wordt. Er zijn financiële tekorten op het groot onderhoud en de exploitatie van het gebouw. De urgentie om te komen tot andere toekomstbestendige oplossingen voor het onderwijs is daardoor groter. Ook daar stellen wij voor om het door de schoolbesturen beschreven scenario waarbij zij uitgaan van een concentratie van zes scholen verder te gaan onderzoeken. Bij de definitieve besluitvorming wordt dan ook duidelijk of dit tot een eventuele sluiting van de scholen of één van de scholen in de kern Boskamp leidt.

Ten slotte zijn er gedurende het traject van totstandkoming van de scenario's al diverse aandachtspunten c.q. randvoorwaarden voor de verdiepingsfase op tafel gekomen. Deze worden aan de projectorganisatie in het vervolgfase uitdrukkelijk meegegeven.

Aandachtspunten c.g. randvoorwaarden voor de vervolgfase:

- Een centrale locatie leidt tot een toename van verkeersstromen; heb aandacht voor de verkeersveiligheid van en naar school.
- Heb aandacht voor de effecten van verplaatsing/sluiting van schoolgebouwen voor de leefbaarheid en levendigheid in een kern. Daarmee bedoelen we niet dat het onderwijs verantwoordelijk wordt voor de leefbaarheid en levendigheid in een kern maar wel dat de school aandacht blijft houden voor het leveren van een bijdrage hieraan (denk bijvoorbeeld aan het leveren van een bijdrage aan de carnavalsoptocht in de kern Boerhaar als daar geen school meer zou zijn).
- Voorkom in ontwerp en uitvoering grootschaligheid; gebruik de voordelen van grootschaligheid, maar organiseer kleinschalig.
- Zorg voor overzicht en veiligheid; creëer een veilige leer- en speelomgeving.
- Zorg voor voldoende keuzemogelijkheden; houd rekening met verschillende levensovertuigingen en biedt ruimte voor verschillende onderwijsconcepten.
- Zorg voor een doorgaande leerlijn van 0 tot 16 jaar.

De laatste vier aandachtspunten zijn vooral onderwijsinhoudelijk van aard en worden door de schoolbesturen meegenomen in het uitwerken van het onderwijsconcept. Daarbij wordt ook de school voor voortgezet onderwijs De Capellenborg betrokken.

Het tweede aandachtspunt is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel gemeente als schoolbestuur en het eerste aandachtspunt is een punt dat voor een groot deel past bij onze verantwoordelijkheid en zeker onze aandacht gaat vragen. Uitvoering van de scenario's betekent voor de verkeersstromen en verkeersveiligheid op en rondom de locatie SPOC in Wijhe, dat het aantal kinderen tot bijna 1000 stijgt, inclusief De Capellenborg en de kinderopvang. Voor Olst gaat het om ruim 500 kinderen, nog aan te vullen met het aantal kinderen van de kinderopvang. Naast locatie-eigen voorzieningen (voldoende parkeergelegenheid e.d.) zal nadrukkelijk moeten worden stilgestaan bij de verkeersmaatregelen van de zich verplaatsende kinderen en een goede verkeersafwikkeling van autoverkeer naar en van de schoollocaties. Dit zal in de vervolgfase uitdrukkelijk de aandacht krijgen.

DRAAGVLAK

De scenario's voor Olst-Wijhe zijn in drie taakgroepen geformuleerd: Olst/Boskamp/Den Nul, Wijhe/Boerhaar en Welsum/Wesepe. In deze taakgroepen waren alle deelnemende scholen inclusief het voortgezet onderwijs (Capellenborg) en de gemeente (ambtelijk, adviserend) vertegenwoordigd.

Aan de hand van de eerste bevindingen zijn enkele klankbordbijeenkomsten georganiseerd voor belangstellenden, zoals de Plaatselijke Belangen, middenstand en geïnteresseerde ouders. Tijdens deze bijeenkomsten is het draagvlak voor mogelijke oplossingsrichtingen nader getoetst en aandachtspunten voor het vervolg in de rapportage opgenomen (zie hierboven).

De schoolbesturen hebben de eindrapportage -inclusief de scenario's- met hun directies, teams, medezeggenschapsraden en ouders gecommuniceerd. Veel scholen hadden hun achterban in het voortraject al tussentijds op de hoogte gehouden maar het bredere draagvlak voor de oplossingsscenario's zal in de komende periode blijken. Wat nu volgt is een schoolbestuurlijk vervolgonderzoek waar nadrukkelijk het draagvlak bij ouders en medezeggenschapsraden wordt onderzocht. De uitkomsten van dat vervolgonderzoek zullen de input vormen voor besluitvorming door uw raad over locaties en omvang van de voorzieningen in de komende jaren.

OPINIERENDE BEHANDELING EN HET VERVOLG DAAROP

De informerende en opiniërende behandeling van dit voorstel op 8 mei jl. heeft tot veel vragen en kanttekeningen van zowel insprekers als raadsleden geleid. Een beperkt aantal vragen en kanttekeningen is van algemene aard, de meeste vragen en kanttekeningen betroffen de gevolgen van de plannen voor de kern Boerhaar en het Jenaplanonderwijs. Met betrekking tot de overige 11 scholen zijn in de raadsvergadering nauwelijks of geen vragen gesteld of kanttekeningen geplaatst. De belangrijkste kanttekeningen die de insprekers hebben geplaatst, zijn:

- De insprekers over basisschool De Bongerd, Boerhaar (ouders van leerlingen, Plaatselijk Belang) voelen zich onvoldoende betrokken bij de discussie over de toekomst van hun school. Zij gaven aan dat de communicatie vooral informerend van karakter geweest.

- Voor De Bongerd geldt dat insprekers niet begrijpen waarom hun gezonde en sterke school moet sluiten. Het gevoel bestaat dat daarmee vooral de problemen van andere scholen opgelost moeten worden.
- Voor De Klimboom (Jenaplanonderwijs) geldt dat de insprekers niet direct tegen clustering van scholen zijn (sterker nog, zij snappen dat dit een oplossing kan zijn voor de knelpunten waar scholen/schoolbesturen tegenaan lopen). Zij willen graag het Jenaplanconcept behouden. In het rapport staat dat er voldoende ruimte moet blijven voor de keuzevrijheid van ouders en daar hoort naar hun mening ook de keuze voor het Jenaplanconcept bij.
- Plaatselijk Belang Wijhe heeft vooral haar zorgen geuit voor de gevolgen van de plannen van de schoolbesturen voor de levendigheid/reuring in de kern (lees winkelgebied) Wijhe.

In zijn algemeenheid is door insprekers en uw raad aangegeven dat betreurd wordt dat er slechts één scenario per kern of cluster van kernen is beschreven. Er wordt in het rapport geen inzicht gegeven welke andere scenario's en varianten zijn onderzocht en waarom deze niet in het rapport zijn opgenomen.

De schoolbesturen hebben in een brief gedateerd op 1 juni jl. inzicht gegeven in de onderzochte andere varianten. Daarnaast hebben zij in deze brief aangegeven welke afwegingen zijn gemaakt en hoe zij uiteindelijk tot de voorkeursscenario's in de rapportage zijn gekomen. Deze brief heeft op de lijst van ingekomen stukken van uw raad op 19 juni jl. gestaan. Dit inzicht is inmiddels ook met alle medezeggenschapsraden en hun achterban (ouders, onderwijsteams) van de scholen in onze gemeente gedeeld.

Aanvankelijk hebben wij voorliggend voorstel met enige aanpassingen en aanvullingen voor besluitvormende behandeling in uw raad van 19 juni 2017 geagendeerd. Wij hebben uiteindelijk, in overleg met uw raad, dit voorstel van de raadsagenda van 19 juni 2017 afgevoerd omdat wij constateerden dat er meer voorbereidingstijd voor de behandeling van dit voorstel nodig was. De brief van de schoolbesturen aan uw raad riep bij u de nodige vragen op en nog niet op alle scholen waren de ouders in voldoende mate geïnformeerd over de plannen van de schoolbesturen.

Na het afvoeren van het voorstel van de raadsagenda heeft overleg plaatsgevonden tussen uw raad en beide schoolbesturen over de inhoud van de brief van 1 juni 2017. Uitkomst van dit overleg is dat in het voorgestelde besluit beter tot uitdrukking wordt gebracht dat de twee scenario's van het cluster Wijhe/Boerhaar door schoolbesturen en gemeente op een volstrekt gelijkwaardige manier zullen worden uitgewerkt. Eén scenario waarbij alle vijf scholen uit Wijhe en Boerhaar naar één centrale locatie in Wijhe meegaan en één scenario waarbij vier scholen uit Wijhe naar één centrale locatie in Wijhe gaan en de school De Bongerd in Boerhaar gehandhaafd blijft.

De schoolbesturen hebben de opdracht voor het schoolbestuurlijk vervolgonderzoek naar aanleiding van het overleg met uw raad aangepast. Ook in het gemeentelijk onderzoek naar mogelijke locaties, infra, bereikbaarheid, verkeer en financiën zullen beide scenario's in het onderzoek worden betrokken. Voor het cluster Olst/Boskamp/Den Nul blijft het scenario ongewijzigd maar ook hier zullen bij het onderzoek naar de gevolgen de varianten nogmaals de revue passeren.

Voor wat betreft de zorgen die de ouders en medezeggenschapsraad van De Klimboom tijdens de raadsvergadering over behoud van het Jenaplanconcept hebben geuit, merken wij op dat dit een vraagstuk is waar het schoolbestuur over gaat en dat dus deel uitmaakt van het schoolbestuurlijk onderzoek.

De schoolbesturen hebben voor de volgende fase een projectplan en een routekaart opgesteld. Deze routekaart maakt duidelijk wie, waarover, op welk moment een besluit moet nemen. Daarnaast biedt de routekaart inzicht in de wijze waarop ouders worden meegenomen in dit besluitvormingstraject. De routekaart, die ook ons besluitvormingsproces raakt, en het projectplan zijn als bijlagen bij dit voorstel gevoegd.

Aan ons hebt u twee specifieke vragen gesteld over;

- de gevolgen voor verkeersstromen en de daarmee samenhangende verkeersveiligheid indien leerlingstromen in de kernen Wijhe en Olst anders gaan lopen.
- de gevolgen voor de leefbaarheid in kernen waar de laatste school gesloten wordt.

Wij realiseren ons terdege dat de verkeersveiligheid bij de clustering van scholen op de genoemde locaties een belangrijk onderwerp is. In de verkeersstudie die ten behoeve van het vaststellen van de structuurvisie wordt uitgevoerd, wordt deze ontwikkeling nadrukkelijk meegenomen.

Zoals al eerder aangekondigd zullen wij bij de uitwerking van de scenario's de gevolgen voor de leefbaarheid in beeld gaan brengen voor de kernen waar de laatste school sluit. Wij gaan hierover in gesprek met de schoolbesturen/directies en verschillende actoren in betreffende kern op welke manier de bijdrage die de school nu levert zoveel mogelijk opgevangen kan worden.

Ten slotte zullen wij in de uitwerking van de scenario's, samen met de schoolbesturen, met Plaatselijk Belang Wijhe en Gastvrij Wijhe in gesprek gaan om na te gaan welke zorgen zij met betrekking tot de gevolgen voor het winkelgebied in Wijhe hebben.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Op blz. 62, 63 en 64 (Wijhe/Boerhaar) en blz. 74, 75 en 76 (Olst/Boskamp/Den Nul) van het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" vindt u een financiële verkenning van de beide scenario's die door de schoolbesturen is opgesteld. Deze zijn ook gemaakt voor Welsum en Wesepe.

Wij hebben onderzocht of deze verkenning voor de clusters Olst/Boskamp/Den Nul en Wijhe/Boerhaar voor ons hetzelfde beeld weergeeft. Het resultaat hiervan vindt u in onderstaande tabel.

De geraamde bouwkosten op basis van normbedragen huisvestingsverordening inclusief de dekking

scenario's voor Wijhe en Boerhaar:	Scenario 1 Nieuwbouw 5 scholen indiv.	Scenario 2 Nieuwbouw in 2 clusters	Scenario 3 Nieuwbouw in 1 cluster/ geb.
Bouwkosten op basis van de normbedragen 2017	€ 5.585.000,00	€ 4.166.000,00	€ 3.693.000,00
Af: gebruik leegstand Capellenborg	-€ 588.000,00	-€ 588.000,00	-€ 588.000,00
Bij: grondkosten	€ 105.000,00	€ 105.000,00	€ 105.000,00
Bij: begeleidingskosten	p.m.	p.m.	p.m.
Bouwkosten o.b.v. scenario locatie Capellenborg	€ 5.102.000,00	€ 3.683.000,00	€ 3.210.000,00
De dekking:			
Af: bijdrage schoolbesturen	-€ 412.000,00	-€ 412.000,00	-€ 412.000,00
Af: bijdrage gemeente 45% van € 2.925 miljoen	-€ 1.316.000,00	-€ 1.316.000,00	-€ 1.316.000,00
Af: bijdr. gemeente vrijval kapitaallasten/herinvestering 1)	-€ 950.000,00	-€ 950.000,00	-€ 950.000,00
Saldo nog te dekken bedrag:	€ 2.424.000,00	€ 1.005.000,00	€ 532.000,00

scenario's voor Olst, Den Nul, Boskamp	Scenario 1 Nieuwbouw 6 scholen indiv.	Scenario 2 Nieuwbouw in 2 clusters	Scenario 3 Nieuwbouw in 1 cluster/ geb.
Bouwkosten op basis van de normbedragen 2017	€ 5.196.000,00	€ 3.778.000,00	€ 3.305.000,00
Bij: grondkosten (locatie nabij de Hooiberg) **	€ 179.000,00	€ 158.000,00	€ 151.000,00
Bij: begeleidingskosten	p.m.	p.m.	p.m.
Saldo bouwkosten scenario locatie de Hooiberg:	€ 5.375.000,00	€ 3.936.000,00	€ 3.456.000,00
De dekking:			
Af: bijdrage schoolbesturen	-€ 448.000,00	-€ 448.000,00	-€ 448.000,00
Af: bijdrage gemeente 55% van € 2,925 miljoen	-€ 1.609.000,00	-€ 1.609.000,00	-€ 1.609.000,00
Af: bijdr. gemeente vrijval kapitaallasten/herinvestering 1)	-€ 1.475.000,00	-€ 1.475.000,00	-€ 1.475.000,00
Saldo kosten:	€ 1.843.000,00	€ 404.000,00	-€ 76.000,00

	Nog dekken	Nog dekken	Overschot
--	-------------------	-------------------	------------------

** = "nabij" de sporthal de Hooiberg betekent, dat ook de locatie Aberson bij het onderzoek betrokken wordt; de daar gehanteerde grondprijs is echter een veelvoud van de nu berekende grondprijs naast de sporthal. Het exacte bedrag zal uit onderhandeld moeten worden met de grondeigenaar.

- 1) *Hierbij is uitgegaan van de meest aantrekkelijke locaties met een verwachte positieve exploitatie opzet (zie hierna). De vrijvallende kapitaallasten zijn omgezet in een investeringsbedrag.*

N.B. Het gaat nu nog om een indicatie van de kosten waarin, zoals eerder beschreven, nog een flink aantal aannames zitten (bijvoorbeeld de kosten voor grondverwerving die afhankelijk zijn van de locatiekeuze en de voorlopige uitvoeringsplanning).

U kunt uit deze tabel opmaken dat de cijfers in het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" afwijken van de cijfers die wij in bovenstaande tabel hanteren. Dit heeft o.a. te maken met:

- In de rapportage is uitgegaan van de financiële normering 2016, wij zijn uitgegaan van de meest recente bedragen van 2017; deze normbedragen worden jaarlijks aan de hand van de MEV-prijsindexcijfer vastgesteld en gelijktijdig met de miljoennota gepubliceerd. Wij zullen eind 2017 bezien, welke normbedragen voor 2018 gehanteerd zullen worden om zodoende van de meest actuele cijfers te kunnen uitgaan.
- Wij zijn bij de berekening van de kapitaallasten en herontwikkeling van locaties uitgegaan van de voorlopige ambitieuze planning van de schoolbesturen: oplevering in 2020 (Olst/Boskamp/Den Nul) en 2021 (Wijhe/ Boerhaar). Wij hebben een rentepercentage gehanteerd van 2% en een afschrijvingstermijn van veertig jaar.
- De plannen voor (ver-) nieuwbouw van de obs Ter Stege worden, volgens afspraak met de Mare, via het project Krimp afgewikkeld. Als gemeentelijk budget is de structurele jaarlijkse bijdrage beschikbaar van € 107.000, omgezet in een investeringsbedrag is dat € 2.925.000. Dit is tevens het gemeentelijke bekostigingsplafond. Via een door de schoolbesturen opgestelde verdeelsleutel wordt de gemeentelijke bijdrage per project toegerekend, de normkosten van nieuwbouw van de obs Ter Stege maken daar onderdeel van uit.
- In de rapportage zijn in eerste instantie grondkosten niet geraamd. Vanuit gemeentelijk perspectief is dit wel van belang, omdat grondkosten (stichtingskosten) voor rekening van de gemeente komen. Om die reden hebben wij grondkosten aan de hand van deze scenario's aan de ramingen toegevoegd.
De schoolbesturen maken als opdrachtgever kosten van begeleiding, deze komen ten laste van het bouwbudget. Ook de gemeente zal vanuit haar rol begeleidingskosten maken, deze zijn vooralsnog als "pm" geraamd en worden in de verdere verdiepingsslag nader in beeld gebracht.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de kosten voor infrastructurele maatregelen nog niet in de tabel zijn opgenomen.

Herbestemming vrijkomende locaties en mogelijke opbrengsten

Uitvoering van de huidige scenario's betekent, dat in de clusters van kernen Olst/Boskamp/Den Nul Wijhe/Boerhaar 11 schoollocaties zouden kunnen vrijkomen. Het is niet realistisch te veronderstellen, dat alle locaties ook daadwerkelijk met woningbouw herontwikkeld kunnen worden. Voor het beeld: er komen dan 11 panden met zo'n 27.000 m2 grond op de markt. Bij de herontwikkeling daarvan moet rekening worden gehouden met reeds gemaakte afspraken over beschikbare contingenten; de Woonvisie en woningbouwplanning spelen daarbij een belangrijke rol.

Op basis van de geformuleerde scenario's hebben wij een zo realistisch mogelijke doorkijk gemaakt van de geschiktheid van de verschillende locaties. Niet alleen de plek maar ook het rendement (voorlopige exploitatie opzet) is daarbij betrokken.

	Vrijkomende locaties:	Meest aantrekkelijk voor herontwikkeling	Met rendabele exploitatie:
Wijhe/Boerhaar	5	2	2
Olst/Den Nul/Boskamp	6	4	2

De kapitaallasten die vrijvallen op de locaties waarvan wij inschatten dat zij een rendabele exploitatie opleveren zijn vervolgens omgezet in een investeringsbedrag (2% rente en afschrijving in 40 jaar op basis van annuïteit). Voor het cluster Wijhe/Boerhaar levert dit een investeringsbedrag op van € 950.000. Voor Olst/Boskamp/Den Nul gaat om € 1.475.000. In de verdiepingsslag zullen wij nader stilstaan bij de positie van de andere locaties. Het lijkt op voorhand zeker wel mogelijk om hieruit extra rendement te genereren.

Bovenstaande betekent wel dat de vrijvallende kapitaallasten ten gunste komen van de realisering van de scenario's. Dit is nog niet expliciet besloten bij de behandeling van het raadsvoorstel van 22 februari 2016. Wij stellen voor om dit alsnog bij de behandeling van dit voorstel te doen. Om de risico's van de gemeente te beperken zullen we de meer – of minderopbrengsten bij de herbestemming van locaties met elkaar verevenen.

Concluderend kunnen we stellen dat we u in dit stadium nog geen volledig dekkende financiële verkenning kunnen bieden. We gaan nu nog uit van een aantal vooronderstellingen die in een vervolgfase nader moeten worden onderzocht. Wel zien we kansen en mogelijkheden om tot realisering van de scenario's te komen die binnen de door de raad gestelde financiële kaders gaat passen. Bij de verdere uitwerking van de scenario's zullen we deze verder in beeld brengen.

Voor de kernen Welsum en Wesepe wordt in aparte onderzoeken gekeken naar de investering die gedaan moet worden en de wijze waarop deze gefinancierd moet worden.

AANPAK/UITVOERING

Indien u instemt met deze denkrichting wordt daarmee de eerste fase van dit project afgesloten. Een vervolgfase, waarin verder onderzoek naar o.a. de locatiekeuze en de ruimtelijke en financiële gevolgen daarvan wordt gedaan, is nodig.

Inmiddels is een projectplan voor het gemeentelijke vervolgonderzoek in de volgende fase, de uitwerking van de scenario's voor een toekomstbestendige voorziening voor onderwijs en opvang in de kern Welsum en de cluster van kernen Wijhe/Boerhaar en Olst/Boskamp/Den Nul, beschikbaar. Het scenario voor de kern Wesepe wordt, zoals ook de schoolbesturen hebben voorgesteld, in de volgende raadsperiode opgepakt en valt daarmee buiten de reikwijdte van dit project.

Als doelstellingen worden genoemd:

- Toetsen van voorstellen van schoolbesturen m.b.t. de omvang en inrichting van een toekomstbestendige voorziening voor onderwijs en opvang in de kern Welsum en de clustering van kernen Wijhe/Boerhaar en Olst/Boskamp/Den Nul.
- Het, in overleg met de schoolbesturen, bepalen van de locatiekeuze voor de clusters Wijhe/Boerhaar en Olst/Boskamp/Den Nul en het in beeld brengen van de ruimtelijke gevolgen daarvan. Voor de cluster Wijhe/Boerhaar is daarvoor het SPOC-park in beeld. Voor de cluster Olst/Boskamp/Den Nul is een locatie nabij sporthal De Hooiberg in beeld. Dat kan in de directe nabijheid zijn, maar mogelijk ook op het Abersonterrein. Vervangende nieuwbouw op de huidige plek in Olst is ook nog een optie maar heeft niet de eerste voorkeur. Bij dit locatieonderzoek gaat het dan om de noodzakelijke randvoorwaarden voor inpassing op de gekozen locatie (evt. grondverwerving, wijziging bestemmingsplan, verkeersafwikkeling), maar ook om de mogelijkheden en risico's van de her te bestemmen locaties/gebouwen die door de schoolbesturen verlaten worden en in eigendom worden overgedragen aan de gemeente (evt. herontwikkeling, effecten op grondexploitaties).
- Het in beeld brengen van de gevolgen met betrekking tot de huisvesting van het scenario waarin basisschool De Bongerd niet of op een later moment meegaat in het scenario voor de cluster Wijhe/Boerhaar.
- Het in beeld brengen van de financiële en ruimtelijke gevolgen van een integratie van onderwijs, opvang en dorpshuisfunctie in Welsum.
- Het bepalen van het benodigde krediet voor de realisatie van een toekomstbestendige voorziening voor onderwijs en opvang in de kern Welsum en de cluster van kernen Wijhe/Boerhaar en Olst/Boskamp/Den Nul.

De beschreven scenario's gaan in iedere kern of cluster van kernen uit van een centrale locatie. De schoolbesturen hebben in hun rapport voor zowel de cluster Wijhe/Boerhaar als de cluster

Olst/Boskamp/Den Nul hun voorkeur voor een locatie uitgesproken. Voor Wijhe/Boerhaar is dit het SPOC-park en voor Olst/Boskamp/Den Nul is dat een locatie in de nabijheid van sporthal De Hooiberg. Die locaties wordt in eerste instantie op haalbaarheid en (ruimtelijke en financiële) consequenties onderzocht (voor de locatie SPOC-park gelden twee scenario's). Indien uit dit onderzoek blijkt dat het nodig is om alternatieve locaties te onderzoeken op haalbaarheid dan valt dit ook binnen de opdracht van dit project. De projectorganisatie doet vervolgens een voorstel voor de definitieve locatiekeuze.

Voor de uitvoering van het gemeentelijk onderzoek in deze fase is een budget nodig van maximaal € 75.000. Het gaat hierbij om de inzet van de gemeentelijke projectleider, projectondersteuning, een communicatieadviseur, extra uren voor de experts van diverse teams (in totaal € 52.500) en een post onvoorzien t.b.v. evt. te verrichten onderzoeken (€ 10.000). Gelet op de complexiteit van het proces en de verschillende verantwoordelijkheden voor respectievelijk de gemeente en de schoolbesturen stellen wij voor om daarnaast ook ruimte te reserveren voor de inzet van specifieke procesexpertise voor de afstemming en verbinding tussen de projectorganisaties van de schoolbesturen en de gemeente. Hiervoor wordt een bedrag geraamd van € 12.500.

Voorgesteld wordt om deze kosten ten laste te brengen van de reserve nader te bestemmen middelen.

Voor wat betreft de dekking: vanaf 2018 is jaarlijks € 107.000 extra beschikbaar voor onderwijshuisvesting. Dit bedrag zal voor 2018 echter niet als investeringsruimte nodig zijn. De onttrekking uit de reserve nader te bestemmen middelen kan in 2018 gecompenseerd worden door een storting van maximaal € 75.000 vanuit de extra investeringsruimte van € 107.000 naar de reserve nader te bestemmen middelen.

Relatie met de structuurvisie

Naar verwachting stelt u in het najaar van 2017 de nieuwe structuurvisie vast. In de aanloop daar naartoe vindt nog een verkeersstudie voor de kern Olst plaats. Ten behoeve van deze studie zal ook deze ontwikkeling meegenomen worden.

Besluitvormingsproces

Naar aanleiding van de routekaart die de schoolbesturen hebben opgesteld, wordt het volgende bestuurlijke besluitvormingsproces voorzien:

- Januari 2018 (afronding fase 1): collegebesluit over locatiekeuze; gevolgen voor verkeer en leefbaarheid en financiële consequenties worden dan in beeld gebracht. Uw raad wordt hierover geïnformeerd.
- September 2018 (afronding fase 2): voorstel aan de gemeenteraad waarin een definitief besluit wordt gevraagd over locatie, omvang en invulling huisvesting, infrastructuur en verkeer.

Vervolgens kunnen de schoolbesturen op basis van deze besluitvorming formeel een aanvraag voor vervangende nieuwbouw indienen en kunnen procedures gestart worden in het kader van o.a. de ruimtelijke ordening.

VOORSTEL

1. met waardering kennis te nemen van het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" en de brief van de schoolbesturen d.d. 1 juni 2017;
2. als denkrichting in te stemmen met de door de schoolbesturen geschetste scenario's voor de cluster van kernen Olst/Boskamp/Den Nul en Wijhe/Boerhaar alsmede voor de kernen Wesepe en Welsum en de bereidheid uit te spreken om hier als gemeente een randvoorwaardelijke rol te vervullen;
3. ten aanzien van de cluster van kernen Wijhe/Boerhaar een tweede scenario, clustering van vier scholen (basisschool De Bongerd blijft dan op de Boerhaar), toe te voegen dat op een gelijkwaardige manier wordt uitgewerkt als het scenario zoals bedoeld wordt in beslispunt 2;
4. uit te blijven gaan van de financiële kaders die u eerder, bij de bestuursopdracht "Herijking beleid onderwijshuisvesting" en de meerjarenbegroting 2017 – 2020, gesteld heeft met dien verstande dat wordt ingestemd met het in het rapport opgenomen uitgangspunt om mogelijk (eerder) vrijvallende onderwijskapitaallasten ten gunste te brengen van de realisering van geschetste scenario's;
5. vanuit onze randvoorwaardelijke rol te starten met een verdiepend onderzoek naar de haalbaarheid van de geschetste scenario's en de resultaten van het verdiepend onderzoek door

de schoolbesturen, waar de verkenning van het draagvlak bij de verschillende scholen nadrukkelijk onderdeel vanuit maakt, af te wachten;

6. de kosten van de gemeentelijke projectorganisatie (maximaal € 75.000) ten laste te brengen van de reserve nader te bestemmen middelen;
7. de voor 2018 beschikbare maar niet gebruikte extra dotatie voor onderwijshuisvesting voor een deel, namelijk het bedrag van maximaal € 75.000 dat in 2017 besteed is aan de kosten van de gemeentelijke projectorganisatie, te storten in de reserve nader te bestemmen middelen;
- 8) vast te stellen de 8ste begrotingswijziging 2017.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe
de secretaris de burgemeester

drs. D.L.W. (Dries) Zielhuis

A.G.J. (Ton) Strien

Informatie in te winnen bij:
Gerrit Hulleman/Leontine Maas
Doorkiesnummer: 568160/568196

Onderwerp	Besluit tot het kennisnemen van het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" en het instemmen met het uitwerken van de scenario's die hierin beschreven staan.
-----------	--

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 12 september 2017;

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

- 1) met waardering kennis te nemen van het rapport "Naar een toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod voor Salland" en de brief van de schoolbesturen d.d. 1 juni 2017;
- 2) als denkrichting in te stemmen met de door de schoolbesturen geschetste scenario's voor de cluster van kernen Olst/Boskamp/Den Nul en Wijhe/Boerhaar alsmede voor de kernen Wesepe en Welsum en de bereidheid uit te spreken om hier als gemeente een randvoorwaardelijke rol te vervullen;
- 3) ten aanzien van de cluster van kernen Wijhe/Boerhaar een tweede scenario, clustering van vier scholen (basisschool De Bongerd blijft dan op de Boerhaar), toe te voegen dat op een gelijkwaardige manier wordt uitgewerkt als het scenario zoals bedoeld wordt in beslispunt 2;
- 4) uit te blijven gaan van de financiële kaders die u eerder, bij de bestuursopdracht "Herijking beleid onderwijshuisvesting" en de meerjarenbegroting 2017 – 2020, gesteld heeft met dien verstande dat wordt ingestemd met het in het rapport opgenomen uitgangspunt om mogelijk (eerder) vrijvallende onderwijskapitaallasten ten gunste te brengen van de realisering van geschetste scenario's;
- 5) vanuit onze randvoorwaardelijke rol te starten met een verdiepend onderzoek naar de haalbaarheid van de geschetste scenario's en de resultaten van het verdiepend onderzoek door de schoolbesturen, waar de verkenning van het draagvlak bij de verschillende scholen nadrukkelijk onderdeel vanuit maakt, af te wachten;
- 6) de kosten van de gemeentelijke projectorganisatie (maximaal € 75.000) ten laste te brengen van de reserve nader te bestemmen middelen;
- 7) de voor 2018 beschikbare maar niet gebruikte extra dotatie voor onderwijshuisvesting voor een deel, namelijk het bedrag van maximaal € 75.000 dat in 2017 besteed is aan de kosten van de gemeentelijke projectorganisatie, te storten in de reserve nader te bestemmen middelen;
- 8) vast te stellen de 8ste begrotingswijziging 2017.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d. 25 september 2017,

De raad voornoemd,

de griffier

B.A. (Bart) Duursema

de voorzitter

A.G.J. (Ton) Strien